

TeleCare Nord

- Afslutningsfolder for det telemedicinske storskalaforsøg i Nordjylland

TeleCare Nord – fra tro til viden

For fire år siden gik Region Nordjylland, de 11 nordjyske kommuner, alment praktiserende læger og Aalborg Universitet sammen om et ambitiøst storskalaprojekt. Målet var at få viden om effekterne ved brugen af telemedicin til borgere med KOL. Blev borgernes livskvalitet bedre, havde det en påvirkning på sundhedstilstanden, var der en sundhedsøkonomisk gevinst med telemedicin – og hvordan påvirker telemedicin det tværsektorielle samarbejde? Mindre pilot- og forskningsprojekter havde vist lovende resultater, men ingen havde prøvet at udrulle telemedicin i stor skala i et tværsektorielt samarbejde.

Her fire år efter har TeleCare Nords forskningsindsats givet os svar på nogle af de centrale spørgsmål.

For borgere med KOL er telemedicin en gevinst. De opnår øget mestring af egen sygdom, og oplever øget tryghed. Forskningen viser også, at der er en sundhedsøkonomisk gevinst – men at telemedicin ikke er for alle. Derfor er det vigtigt at målrette telemedicin til dem, der kan have optimal gevinst af det. Så kan det blive en win-win-win-situation: Øget livskvalitet og mestring af egen sygdom, et mindre forbrug af sundheds- og plejeydelser – og et sammenhængende sundhedsvæsen, som samarbejder om og med patienten.

Vi skylder de nordjyske borgere, der har deltaget, en stor tak for at være gået positivt med i TeleCare Nord! Det er i høj grad deres fortjeneste, at erfaringerne fra Nordjylland kan danne afsæt for,

at telemedicin til borgere med KOL i løbet af de næste år bliver et tilbud i hele landet.

TeleCare Nord er et svendestykke i samarbejde, vilje og vedholdenhed. Et resultat af en engageret indsats fra de sundhedsprofessionelle i de nordjyske kommuner, på de nordjyske sygehuse og hos de praktiserende læger. De har deltaget i projektet, bidraget til at skabe og implementere nye løsninger og skabt forudsætningerne for, at TeleCare Nord har kunnet skabe ny og værdifuld viden.

De nordjyske politikere i regionen og de 11 kommuner har skabt rammerne for TeleCare Nord og givet projektet et solidt fælles nordjysk fundament. Trods pressede budgetter har de bakket op om projektet hele vejen og sikret de midler, der gjorde det muligt at gennemføre et storskalaprojekt som TeleCare Nord. Det er visionært!

Også Det Obelske Familiefond, Digitaliseringsstyrelsen, Værksforum Nordjylland og EU's Socialfond har været fremsynede og gjort det muligt at gennemføre et projekt i denne størrelsesorden.

TeleCare Nord har vist, at der både er potentialer og udfordringer i telemedicin. Men - med de erfaringer og den viden, som vi høster fra projektet, kan der ikke længere herske tvivl om, at telemedicin er en del af fremtidens sammenhængende sundhedsvæsen.

Fotos

Anne Mette Welling
Nils Krogh
Lene Pedersen, FOTO AV
m.fl.

Tekst

Naia Bang/Texthuset

Grafik & Layout
designwerke

Redaktion

Tina Archard Heide

Nu afslutter vi projektet – og tager det næste skridt: Nordjylland fortsætter tilbuddet om telemedicin til borgere med KOL. Og med udgangspunkt i erfaringerne fra TeleCare Nord starter vi et nyt storskalaprojekt med telemedicin til borgere med hjertesvigt. Det glæder vi os til at fortælle mere om!

Læs mere om forskningsresultaterne på de følgende sider.

Dorte Stigaard
Styregruppeformand

Bente Graversen
Næstformand

TeleCare Nord

TeleCare Nord er et telemedicinsk storskalaprojekt, der har været etableret som et tværsektorielt samarbejde mellem de 11 nordjyske kommuner, Region Nordjylland, alment praktiserende læger i Nordjylland samt Aalborg Universitet.

Projektet har efterprøvet effekten af telemedicinsk hjemmemonitorering til KOL-patienter. Samarbejde på tværs af sektorer og ensartet opgaveløsning i hele Nordjylland har været en væsentlig del af projektet. Derfor har TeleCare Nord udviklet og implementeret fælles drifts- og serviceydelser, og herunder designet en model for fordeling af ansvar og løsning af opgaver. Herefter er den samlede telemedicinske løsning blevet implementeret i hele Nordjylland.

Omkring 1.400 nordjyske borgere med KOL har været involveret i projektet, der har haft et samlet budget på 60 mio.kr.

Såvel udvikling af praktiske løsningsmodeller som erfaringer med udrulningen har bidraget aktivt til det nationale arbejde med at modne telemedicin.

Projektet startede 1.1 2012 og sluttede 30.6 2015.

Læs mere om projektet på: www.telecarenord.dk

Læs mere på www.telecarenord.dk

De patientnære effekter:

Telemedicin skaber tryghed

Borgere med KOL er glade for deres Telekit, fordi det er nemt at bruge og skaber tryghed i hverdagen – selv når sygdommen forværres. Det viser de foreløbige resultater af cand.scient. Pernille Heyckendorff Lilholts ph.d.-projekt om de patient-nære effekter ved brugen af telemedicin.

I projektet talte hun med 60 deltagere i TeleCare Nord-projektet. To tredjedele af borgerne oplevede større tryghed, og to tredjedele oplevede, at de havde mere kontrol med deres sygdom. Halvdelen syntes, at Telekittet gav øget opmærksomhed på forværring af sygdommen, og endelig syntes hver fjerde, at Telekittet gav større frihed.

Pernille Heyckendorff Lilholt fik en ekspertgruppe til at gennemgå brugergrænseflader og brugervenligheden af Telekittet, og samtidig gennemførte hun tests med nogle af

de borgere, der var med i TeleCare Nord. Borgerne lagde især vægt på, om systemet gav mening for dem at bruge, og om det kunne hjælpe dem i hverdagen. Mere end fire femtedele af borgerne syntes det var let eller meget let at anvende telemedicin.

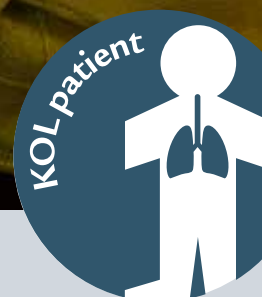
Resultatet af brugervenligheds-undersøgelsen er blevet brugt til at videreudvikle og tilpasse Telekittet i løbet af projektet.

Mindre fald i livskvalitet med telemedicin

Et livskvalitet-spørgeskema blev også sendt ud til alle deltagerne i TeleCare Nord med henblik på at kunne måle en evt. ændring af livskvalitet blandt deltagerne gennem projektperioden.

- Borgerne blev spurgt ved starten af projektet og et år senere, og for begge grupper vedkommende var deres livskvalitet faldet over tid. Det er forventeligt, fordi borgerne har levet med deres sygdom et år længere og derfor også er blevet mere syge. Men resultatet viste også, at livskvaliteten dalede mindre hos borgere med Telekittet sammenlignet med kontrolgruppen, forklarer Pernille Heyckendorff Lilholt.

Mens borgerne i spørgeskema-undersøgelsen var tilfredse med deres Telekit og oplevede, at det var brugervenligt, var der ingen dokumentation for, at de blev raskere. Under projektet har man holdt øje med borgernes fysiologiske data. De to grupper fulgtes nogenlunde, når det drejede sig om puls, vægt og iltmætning. Dog viser de foreløbige undersøgelser et positivt fald af blodtrykket hos interventionsgruppen.

Conny Winther Staffe, 73 år, Aalborg:

- Hver mandag formiddag tager jeg mit Telekit frem og måler blodtryk, iltmætning og puls, og jeg bliver vejlet. Så får jeg også lavet nogle øvelser. Er der noget med tallene, så ved jeg, at min hjemmesygeplejerske Birthe eller en af de andre søde sygeplejersker ringer lige med det samme. Og er der noget med medicinen, der skal ændres, tager jeg en snak med lægen. Forkølelser og den slags griber vi i opløbet, så jeg slipper for at blive indlagt.

- Før i tiden skulle man jo til lægen, hvis der var noget – og det udskød jeg gerne. Jeg har alle tiders læge – men man har jo ikke lyst til at få at vide, at man har fået det dårligere, vel? Nu bruger jeg Telekittet, hvis jeg synes, jeg får det dårligere i ugens løb – og så går det også meget hurtigere hos lægen, fordi han jo har alle tallene i forvejen.

- Jeg er rigtig glad for, at jeg har fået lov at beholde Telekittet – det giver tryghed, og det er vigtigt!

Læs mere på www.telecare nord.dk

Sundhedskompetence:

Telemedicin kan øge viden og handlekraft hos patienterne

Vores sundhedskompetence – det vil sige vores generelle viden om sygdom og vores evne til at træffe beslutninger og handle på baggrund af den viden – kan stige, når vi deltager i forskningsprojekter. Det viser cand.scient.med., ph.d. Lisa Korsbakke Emtekær Hæsums ph.d.-projekt. Her har hun undersøgt TeleCare Nord-deltagernes sundhedskompetencer – det, der på engelsk kaldes Health Literacy-niveau - to måneder efter starten af projektet og igen otte måneder senere.

Health Literacy er stadig et ret nyt begreb i Danmark, men en undersøgelse fra Aarhus Universitet i 2014 har konkluderet, at op mod hver fjerde danskers sundhedskompetence er under middel.

- Det, jeg var interesseret i at vide var dels, om den enkelte patients Health Literacy-niveau påvirker oplevelsen af tryghed ved at bruge udstyret i Telekittet, og dels om patienten fik et højere

Health Literacy-niveau af at være med i TeleCare Nord, fortæller Lisa Korsbakke Emtekær Hæsum.

Lisa Korsbakke Emtekær Hæsum besøgte 116 af de borgere, der var med i TeleCare Nord. Af dem var de 60 i interventionsgruppen – det vil sige, at de havde fået et Telekit og oplæring i brugen af dem – og 56 fra kontrolgruppen, der havde fået den almindelige genoptræning. Med sig havde hun en test, som patienten udførte, mens hun var på besøg. Testen tog cirka en halv time. Brugere gennemgik samme test begge gange, Lisa Korsbakke Emtekær Hæsum besøgte dem, og hun kunne nu sammenligne resultatet.

Også kontrolgruppen blev klogere

Testen af sundhedskompetencer viste, at der tilsyneladende ingen sammenhæng var mellem deltagernes Health Literacy-niveau fra start og deres oplevelse af tryghed ved at være med i storskalaprojektet. Det er altså både deltagere med høj og med lav Health Literacy, der oplever tryghed, når de anvender telemedicin.

Til gengæld steg begge gruppers sundhedskompetence efter et år. Det vil altså sige, at ikke kun de, der havde et Telekit, havde øget deres Health Literacy-niveau – det gjaldt også i kontrolgruppen.

Lisa Korsbakke Emtekær Hæsum har ikke undersøgt, hvorfor det er sådan, men hun gætter på, at den øgede fokus på sundhed og sygdom, når man er med i et projekt som TeleCare Nord gør, at borgerne selv mere aktivt søger information.

Praktiserende læge Marianne Siersbæk, Nørresundby:

- TeleCare Nord har været et spændende projekt – ikke mindst fordi det har sat patienten i centrum. KOL-patienterne, der har været med i projektet, er tydeligvis meget mere åbne og frimodige, og de har en helt anden viden om egen sygdom og kan spørge mere kvalificeret ind, når de kontakter os.

- Når man har KOL, er det ikke unaturligt at blive angst, når man får åndenød. Men de, der har fået et Telekit, virker mere trygge i forhold til deres sygdom, og de handler også mere aktivt. Eksempelvis bruger de deres medicin mere hensigtsmæssigt. De er langt mindre tilbøjelige til at overforbruge deres medicin, og nogle af dem ser vi også mindre i klinikken. Når vi ser dem, virker de gladere.

- Jeg udtaler mig naturligvis kun ud fra de relativt få KOL-patienter, jeg har haft med i TeleCare Nord – og ud fra hvad jeg har hørt fra mine kolleger. Men ud fra det tror jeg, vi kan bruge erfaringerne fra Telecare Nord til andre patientgrupper også. I forvejen måler diabetes-patienter jo deres blodsukker. Her kunne det være interessant med elektronisk monitorering, så patientens læge også har adgang til målingerne og kan vejlede ud fra tallene.

Marianne Siersbæk er koordinerende læge for Nord-KAP, der er oprettet i samarbejde mellem Praktiserende Lægers Organisation, PLO, i Nordjylland og Region Nordjylland. Nord-KAP har til formål at sikre kvaliteten i almen praksis – blandt andet gennem samarbejde med de øvrige sundhedsaktører.

Læs mere på www.telecarenord.dk

Sundhedsøkonomi:

Telemedicin kan give sundhed for pengene

Vil man have en sundhedsøkonomisk gevinst af telemedicin, kræver det, at sundhedspersonalet kender patienterne og kan prioritere mellem ydelser i forhold til behov. Det viser cand.oecon. Flemming Witt Udsens ph.d.-projekt.

Den sundhedsøkonomiske effekt måles blandt andet i kvalitetsjusterede leveår. Det er et sammensat mål for patienternes livskvalitet og hvor lang tid, de lever. Og ser man på TeleCare Nord, er der en tendens til en lille sundhedsgevinst på kvalitetsjusterede leveår, ifølge Flemming Witt Udsen.

- Ser vi på den gruppe af KOL-patienter, der har svær KOL, er der en sundhedsøkonomisk gevinst ved brug af den telemedicinske løsning i TeleCare Nord. Vores data viser, at man for denne gruppe kan fastholde de kvalitetsjusterede leveår og samtidig opnå en besparelse. Det er derfor den patientgruppe, man særligt bør interessere sig for, når man på landsplan vil tilbyde telemedicin til patienter med KOL efter nordjysk forbillede, forklarer Flemming Witt Udsen.

Det anslås, at mellem 10 og 15 procent af alle borgere over 40 år har KOL, og omkring seks procent af de årlige sundhedsomkostninger for borgere over 40 år går til behandling og pleje af borgere med KOL.

Telemedicin skal målrettes

Det koster omkring 5.000 kroner ekstra pr KOL-patient om året i forhold til nuværende praksis at få den valgte telemedicinske løsning, hvis man vil give det til alle borgere med KOL. Det er fordi den telemedicinske løsning til borgere med let, moderat og meget svær KOL er dyrere. Man vil derimod kunne spare ca. 7.000 kr. pr KOL-patient om året, fortrinsvist på hospitalsindlæggelser og kommunale sygeplejeydelser, hvis man fokuserer brugen af telemedicin til borgere med svær KOL. Hvis der er 40.000 borgere med svær KOL, er der store beløb at spare, viser Flemming Witt Udsens undersøgelse.

Men der er også omkostninger. Når man udruller telemedicin i stor skala, kommer man i kontakt med nogle borgere, der faktisk er ganske syge, men som af forskellige årsager ikke har haft så meget kontakt med sundhedsvæsenet. Det vil, på kort sigt, være udgiftstungt.

- Hvis telemedicin skal give sundhed for pengene, skal det målrettes de borgere, hvor man ved, det har størst effekt. Det kræver, at der er fokus på, hvordan teknologien implementeres bedst. Ellers risikerer telemedicin at blive en udvidet service med ekstra omkostninger frem for et egentligt alternativ til nuværende praksis, pointerer Flemming Witt Udsen.

KOL-sygeplejerske Louise Gorell Mackenhauer, Vesthimmerlands Kommune:

- Vi har 103 KOL-patienter med i TeleCare Nord, og der er ingen tvivl om, at de har opnået større sygdomsforståelse og øgede kompetencer – eksempelvis i forhold til hvornår de skal kontakte deres læge.

- Man kunne måske forestille sig, at deltagerne ville føle sig "overvågede"- men faktisk har patienterne givet udtryk for, at det at blive holdt øje med er noget positivt og tryghedsskabende for dem. Muligheden for at tage Telekittet eller dele af det med sig gør dem også mere modige i forhold til at gøre noget uden for huset. Mange bliver for

eksempel mere motiverede til at deltage i aktiviteter som gymnastik.

- Vi har uden tvivl skabt mere tryghed og muligvis også sparet nogle indlæggelser, fordi borgerne er mere indstillet på og bedre udrustet til at forebygge. Jeg tror, at hvis vi fortsætter med telemedicin, vil vi for alvor kunne mærke det i de kommende år. Jo mere veluddannede og vidende borgerne er om egen sygdom, desto bedre er de i stand til at tage vare på sig selv.

Læs mere på www.telecarenord.dk

Organisation og samarbejde: - Vigtigt at de sundheds- professionelle samarbejder

Når man udruller telemedicin i stor skala, er det vigtigt, at man samarbejder på alle niveauer og på tværs af organisationer. Det viser cand.scient.soc. Jannie Kristine Bang Christensens undersøgelser i forbindelse med en ph.d.-afhandling.

Jannie Kristine Bang Christensen har fulgt ledere og projektledere i kommunerne og i regionen, og hun har interviewet de kommunale hjemmesygeplejersker og praktiserende læger samt hospitalssygeplejersker og -læger omkring, hvordan TeleCare Nord har ændret deres arbejdspraksis - og særligt deres samarbejdspraksis. Interviews blev gennemført to gange med et års mellemrum.

Resultatet af de to interview-runder viser, at et projekt som TeleCare Nord medfører nye arbejdsområder og ny arbejdsfordeling, og det giver udfordringer på tværs af professioner og organisationer. På ledelsesniveau fungerer samarbejdet fint og tæt med en god dialog, viser hendes undersøgelser. Men det er ingen naturlov, at det tætte samarbejde siver ned i organisationen og nedbryder den klassiske "silo-tænkning".

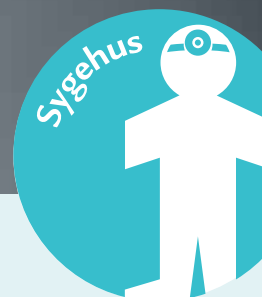
Borgeren får en central rolle

Det har blandt andet været nødvendigt for praktiserende læger og hjemmesygeplejerskerne i kommunerne at indarbejde nye rutiner.

- Størsteparten af de kommunale sygeplejersker og de praktiserende læger har fået samarbejdet til at fungere, og flere har fortalt, at de oplever modparten som en faglig sparringspartner, forklarer Jannie Kristine Bang Christensen og fortsætter:

- Derimod har sygeplejerskerne og lægerne på hospitalerne ikke følt den samme involvering i projektet.

Til gengæld har borgernes rolle ændret sig – også i forhold til det tværsektorielle samarbejde. Fra at være patienter og passive modtagere af ydelser er borgerne, der har deltaget i TeleCare Nord, blevet omdrejningspunkt for samarbejdet, og de har i høj grad fungeret som budbringere mellem de forskellige aktører. De er blevet mere aktive og har eksempelvis selv taget initiativ til at kontakte egen læge eller tale med den kommunale hjemmesygeplejerske om medicindosering etc.

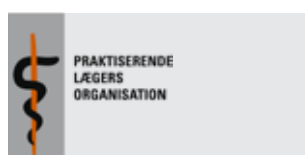
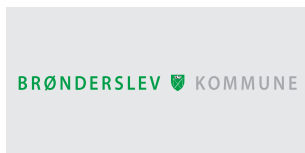
**Ledende overlæge
Carl Nielsen,
Lungemedicinsk Afdeling,
Aalborg Universitetshospital:**

- Der er ingen tvivl om, at mange patienter har været glade for at være med i TeleCare Nord, og det vil sikkert kunne udbygges, så vi fra sygehuset vil kunne kommunikere med dem via deres tablet. Og måske kunne man udvide med lungefunktionsundersøgelse i hjemmet, eventuelt under vejledning af uddannet hjemmesygeplejerske. Det ville gøre det muligt at gennemføre nogle af de ambulante kontroller online via tabletten, og dermed reducere tidsforbruget fra 30 minutter til 10 minutter, fordi mange af de data, vi har brug for, allerede er til stede. Det vil være til gavn for både patient og samfund.

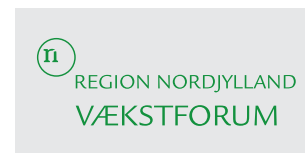
- Når det drejer sig om det tværfaglige samarbejde, har TeleCare Nord-projektet lært os, at vi skal blive bedre til at kommunikere, og vi skal have udviklet fælles kommunikationsværktøjer. Et fælles ambulatorium mellem hjemmepleje, praktiserende læge og hospital og andre fagpersoner, hvor man koordinerer indsatsen, fordeler arbejdsopgaverne og sikrer faglig kontrol, kunne være en løsning.

Læs mere på www.telecarenord.dk

TeleCare Nords projektpartnere

Bidragssydere

TeleCare Nord projektsekretariat

Hadsundvej 190
9000 Aalborg
telecarenorth@rn.dk

Projektchef

Tina Archard Heide
Tlf.: 4015 9708
Mail: tah@rn.dk

Læs mere på www.telecarenorth.dk